

نگاهی به تحولات بازار طلا پس از جنگ دوم جهانی تاکنون

احمد رضا ستاورز*

مهم‌ترین علل تغییرات قیمت طلا طی دوره ۱۹۷۱-۱۹۷۰ «وقوع جنگ ویتنام و سقوط سیستم برتن وودز» بوده است. همچنین می‌توان به «وقوع شوک اول نفتی در نتیجه بحران سیاسی - نظامی در منطقه خاورمیانه» طی دوره ۱۹۷۴-۱۹۷۳، «شوک دوم نفتی در نتیجه سقوط شاه و حمله شوروی به افغانستان» طی دوره ۱۹۸۰-۱۹۷۹، «رونق اقتصادی آمریکا و اروپا و کاهش تورم در غرب» طی دوره ۱۹۸۲-۱۹۸۱، «قطع صادرات طلا توسط حکومت آفریقای جنوبی و کاهش ارزش برابری دلار آمریکا» طی دوره ۱۹۸۷-۱۹۸۶ و «بحران اقتصادی در شرق آسیا و کاهش رشد جهانی اقتصاد» طی دوره ۱۹۹۶-۹۹ اشاره کرد که در تغییرات قیمت طلا مؤثر بوده است. به علاوه، علل عمده تغییرات قیمت طلا در سال ۲۰۰۷ و شش ماهه اول سال ۲۰۰۸ را می‌توان در عواملی نظیر افزایش قیمت‌های جهانی نفت خام، رشد تورم در آمریکا و اروپا، سقوط بازارهای سهام و کاهش مستمر نرخ بهره بانکی در آمریکا جستجو کرد.

واژه های کلیدی: قیمت هر اونس طلا، ارزش برابری دلار آمریکا، نرخ تورم، قیمت هر بشکه نفت خام، نرخ بهره.

۱. مقدمه

با نگاهی به علل شوک‌های وارده به بازار جهانی طلا طی دوران پس از جنگ دوم جهانی تاکنون مشاهده می‌شود که مهم‌ترین علل تغییرات شاخص قیمت طلا در بازارهای مالی عواملی چون جنگ‌های ویتنام، افغانستان، اعراب و اسرائیل و سپس بحران‌های سیاسی و اقتصادی مانند بحران اقتصادی شرق آسیا، بحران سیاسی در کشور آفریقای جنوبی در سال ۱۹۸۶ و بحران مالی در سال ۲۰۰۷ در اقتصاد ایالات متحده بوده است.

در بحران فعلی اقتصادی در سطح بین‌الملل مشاهده می‌شود که قیمت طلا به عنوان یکی از عوامل مؤثر و تأثیرگذار در پی تغییر شاخص‌های عمده بازارهای مالی مانند ارزش سهام، قیمت

* کارشناس گروه ارز - معاونت امور اقتصادی وزارت امور اقتصادی و دارایی استان تهران

جهانی نفت خام، ارزش برابری دلار آمریکا و نرخ‌های بهره به نوسان در آمده و نقش خود را در تحولات بازارهای بین‌الملل نمایان می‌سازد. در این مقاله سعی شده‌است تا به تفصیل، دلایل تغییرات قیمت طلا طی دوره‌های مختلف بررسی شود. در این بررسی نگاهی به افزایش قیمت طلا در سال ۲۰۰۷ و ۲۰۰۸ نیز خواهیم داشت.

۲. روند نوسانهای قیمت طلا در بازارهای بین‌المللی از سال ۱۹۴۵ تا کنون

با نگاهی به نوسانهای قیمت طلا در بازارهای جهانی در طی چهار دهه گذشته می‌بینیم که در چند مرحله، قیمت‌های جهانی طلا فراز و فرودهایی را تجربه کرده است. به اختصار به مرور بعضی از آنها می‌پردازیم.

۱-۲. مهم‌ترین تحولات طی سالهای ۱۹۷۱-۱۹۷۰

قیمت طلا از سال ۱۹۴۵ تا ۱۹۷۰ در حد ۳۵ دلار در هر اونس ثابت بود. در دوره ریاست جمهوری نیکسون، دولت آمریکا به طور یک‌جانبه و بدون رعایت اساسنامه صندوق بین‌المللی پول، رابطه ثابت بین قیمت طلا و دلار را که کشور ملزم به حفظ و حمایت از آن بود قطع و ارزش طلا و دلار آمریکا را به دست نوسانهای بازار سپرد. علت فروپاشی نظام قانونمند طلا-دلار در آمریکا که به نظام برتون وودز معروف بود، کسری بودجه و کسری شدید موازنه پرداخت‌های آمریکا به واسطه چاپ دلارهای بدون پشتوانه برای تأمین مالی جنگ ویتنام بود.

در توضیح شرایط یاد شده باید گفت که پس از شدت یافتن جنگ ویتنام، نرخ تورم در آمریکا به شدت افزایش یافت. این مسئله فشار بر دلار را برای کاهش ارزش در بازارهای ارز افزایش داد. به سبب اطلاعات نامطلوب درباره کسری تراز پرداختها و نرخ تورم در آمریکا، قیمت طلا در بازار غیررسمی به ۴۴ دلار رسید.

در این مرحله بانکهای مرکزی کشورهای صنعتی اعلام کردند که دیگر حاضر به مداخله در بازار غیررسمی نیستند و به این شکل، سیستم طلای دو قیمتی پدیدار شد. فشار برای حفظ نرخ برابری ارزها و کاهش ذخایر طلای آمریکا به حدی افزایش یافت که در ۱۵ اوت ۱۹۷۱ قابلیت تبدیل دلار به طلا در آمریکا کنار گذاشته شد و این به معنای پایان نظام برتون وودز بود.^۱

بر طبق آمارهای موجود، میانگین سالانه قیمت هر اونس طلا در بازار لندن از ۳۵/۹ دلار آمریکا در سال ۱۹۷۰ به ۵۸/۲ دلار آمریکا در سال ۱۹۷۲ رسید که نشان‌دهنده رشدی معادل ۶۲/۱ درصد است.^۲

۱. مهدی تقوی (۱۳۸۳)، ص ۲۳۵.

نگاهی به تحولات بازار طلا پس از جنگ دوم جهانی تاکنون ۷۹

۲-۲. مهم‌ترین تحولات طی سالهای ۱۹۷۳ و ۱۹۷۴

در سالهای ۱۹۷۳ و ۱۹۷۴ در پی بحران سیاسی - نظامی خاورمیانه، کشورهای عربی عضو اوپک اقدام به تحریم نفت کردند و در پی بحران نفتی ایجاد شده قیمت‌های جهانی نفت سیری صعودی یافت. بر طبق آمارهای موجود^۱، میانگین سالانه قیمت‌های جهانی هر بشکه نفت خام از ۳/۰۵ دلار آمریکا در سال ۱۹۷۳ به ۱۰/۷۳ دلار آمریکا در ۱۹۷۴ رسید که رشدی معادل ۲۵۲ درصد را نشان می‌دهد.

افزایش بهای نفت باعث پیدایش تورم در اقتصاد آمریکا و اروپا شد. در ایالات متحده در سال ۱۹۷۴ نرخ تورم به مرز ۱۱ درصد رسید.^۲ گزارشهای نامطلوب درباره تولید و تورم در آمریکا اعتماد سرمایه‌گذاران و سفته‌بازان را به اقتصاد این کشور کاهش داد. در این دوره سرمایه‌گذاران و سفته‌بازان برای حفظ ارزش دارایی‌های خود اقدام به خرید طلا کردند. میانگین سالانه قیمت هر اونس طلا در بازار لندن از ۵۸/۲ دلار آمریکا در سال ۱۹۷۲ به ۱۵۹/۳ دلار آمریکا در سال ۱۹۷۴ رسید که نشان‌دهنده رشدی معادل ۱۷۴ درصد است.^۳

۲-۳. مهم‌ترین تحولات طی سالهای ۱۹۷۹ و ۱۹۸۰

سقوط رژیم پهلوی در ایران در سال ۱۹۷۹ و حمله اتحاد جماهیر شوروی به افغانستان در سال ۱۹۸۰، دومین دوره افزایش قیمت نفت را به وجود آورد. قیمت نفت خام از بشکه‌ای ۱۳ دلار در سال ۱۹۷۸ به ۳۲ دلار آمریکا در سال ۱۹۸۰ افزایش یافت.^۴

کشورهای واردکننده نفت، مانند دوره ۱۹۷۴-۱۹۷۳، با رکود تورمی روبرو شدند. نرخهای تورم در کشورهای صنعتی طی سالهای ۱۹۷۸ و ۱۹۸۰ دوباره به شدت افزایش یافت. رشد تولید کاهش یافت و بر نرخ بیکاری در این کشورها افزوده شد. نرخ تورم در کشورهای آمریکا، انگلستان، کانادا، فرانسه و ایتالیا در سال ۱۹۸۰ به ترتیب به ۱۳/۵، ۱۸، ۱۰/۲، ۱۳/۶ و ۲۱/۲ درصد رسید.^۵

به این ترتیب همگام با افزایش قیمت‌های جهانی نفت و نرخ تورم در کشورهای واردکننده نفت، بازار طلا دستخوش نوسانهای مهمی شد. میانگین قیمت سالانه هر اونس طلا در بازارهای لندن در سال ۱۹۸۰ به ۶۱۲/۶ دلار آمریکا رسید که نسبت به سال ۱۹۷۹ رشدی معادل ۳۳/۵ درصد را نشان می‌داد.^۶

1. www.opec.org
2. inflationdata.com
3. www.KITCO.com

۴. مهدی تقوی (۱۳۸۳)، ص ۲۱۹.

۵. همان، ص ۲۸۸.

6. www.kitco.com

۲-۴. مهم‌ترین تحولات طی سالهای ۱۹۸۱ و ۱۹۸۲

رونالد ریگان در خلال مبارزات انتخاباتی، وعده کاهش مالیاتها را داده بود. وی به وعده خود عمل کرد و در سال ۱۹۸۱ کنگره آمریکا قانون کاهش مالیاتها را تصویب و انگیزه مالی برای سرمایه‌گذاری ایجاد کرد. سیاست مالی انبساطی باعث افزایش ارزش دلار آمریکا شد و سیاستهای انقباضی مالی آلمان و ژاپن در آن زمان این افزایش ارزش را تشدید کرد. رکود اقتصادی در آمریکا در دسامبر ۱۹۸۲ به حقیض خود رسید و رونق در این کشور آغاز شد.^۱ با پیدایش رونق در اقتصاد آمریکا و اروپا نرخ تورم در کشورهای آمریکا، انگلیس، کانادا، فرانسه و ایتالیا در سال ۱۹۸۲ به ترتیب به ۶/۱، ۸/۶، ۱۰/۸، ۱۱/۸، و ۱۶/۵ کاهش یافت.^۲ همچنین، قیمت هر بشکه نفت خام اوپک در سال ۱۹۸۲ به ۳۱/۸ دلار آمریکا رسید که نسبت به سال ۱۹۸۰ معادل ۱۵ درصد کاهش یافت.^۳

به دنبال افزایش ارزش دلار و کاهش نرخهای تورم در کشورهای غربی، قیمت جهانی هر اونس طلا در سال ۱۹۸۲ به حدود ۳۷۵/۷ دلار آمریکا رسید که نسبت به سال ۱۹۸۰، کاهشی معادل ۳۹ درصد را نشان می‌دهد.^۴

۲-۵. مهم‌ترین تحولات طی سالهای ۱۹۸۶ و ۱۹۸۷

به دلیل نگرانی از وقوع بحران در نظام تجارت بین‌المللی، مقامات اقتصادی کشورهای گروه پنج یعنی آمریکا، انگلستان، فرانسه، آلمان و ژاپن در سپتامبر سال ۱۹۸۵ در نیویورک اعلام کردند که به طور مشترک در بازارهای ارز برای کاهش ارزش دلار مداخله خواهند کرد. روز بعد ارزش دلار به شدت کاهش یافت و این کاهش ارزش، به خاطر تداوم سیاست انقباضی آمریکا و کاهش نرخ بهره دلار نسبت به نرخ بهره سایر ارزها در سالهای ۱۹۸۶ و ۱۹۸۷ نیز ادامه یافت.^۵ اعلامیه گروه پنج معرف یک تغییر اساسی در سیاستهای حکومت ریگان یعنی مخالفت با مداخله در بازار ارز بود. در اعلامیه به نارضایتی روزافزون دولت از عملکرد نرخ های ارز شناور اشاره شده بود و این آغازی برای مداخله کشورها از جمله آمریکا برای کنترل نرخ ارز بود.

در سال ۱۹۸۶، کشورهای صنعتی حکومت آپارتاید در آفریقای جنوبی را تحریم کردند. دولت آپارتاید نیز در پی این تحریم، تصمیم به قطع صادرات طلا گرفت. از آنجایی که دولت آپارتاید بزرگترین تولیدکننده طلای جهان بود، قیمت طلا در فواصل ماههای ژوئیه تا اکتبر ۱۹۸۶

۱. مهدی تقوی (۱۳۸۳)، ص ۲۱۹.

۲. همان، ص ۲۹۴.

3. www.opez.org

4. www.Kitco.com

۵. مهدی تقوی (۱۳۸۳)، ص ۲۹۶.

نگاهی به تحولات بازار طلا پس از جنگ دوم جهانی تاکنون ۸۱

۲۳ درصد افزایش یافت. در سال ۱۹۸۷ نیز تحت تأثیر کاهش ارزش دلار آمریکا و افزایش تورم در آمریکا بهای طلا در بازارهای جهانی سیری صعودی یافت. نرخ تورم نیز در آمریکا از ۱/۹ درصد در سال ۱۹۸۶ به ۳/۷ درصد در سال ۱۹۸۷ افزایش یافت.^۱ بر طبق آمارهای موجود^۲ میانگین سالانه قیمت هر اونس طلا در بازار لندن از ۳۱۷/۳ دلار در سال ۱۹۸۵ به ۴۴۶/۵ دلار در سال ۱۹۸۷ رسید که رشدی معادل ۴۰ درصد را نشان می‌داد.^۳

۲-۶. مهم‌ترین تحولات طی سالهای ۱۹۹۶-۱۹۹۹

طی این دوره و از اواسط سال ۱۹۹۶ تا اواخر سال ۱۹۹۸ بحران اقتصادی شرق آسیا، اقتصاد جهان را تحت تأثیر قرار داد. این بحران باعث شد تا رشد اقتصادی جهان از ۴/۱ درصد در سال ۱۹۹۷ به ۳/۱ درصد در سال ۱۹۹۸ محدود شود.^۴

بحران مالی جنوب شرق آسیا در نتیجه عواملی از قبیل ثابت بودن نرخ برابری پول کشورهای شرق آسیا با دلار آمریکا، ناتوانی این کشورها برای حفظ آن، رشد بالای حجم پول این کشورها، سرازیر شدن بخش بزرگی از نقدینگی روی داراییها و مستغلات، توجه سفته‌بازان به روند تنزل ارزش پول و پیش‌بینی وخیم‌تر شدن اوضاع و در نتیجه گریز سرمایه‌ها و به‌طور کل تغییر نقش بورس‌بازان بین‌المللی بود.^۵

هجوم سفته‌بازان برای تبدیل پول کشورهای شرق آسیا به سایر ارزهای معتبر در سال ۱۹۹۷ اقتصاد کشورهای تایلند، مالزی، اندونزی و کره جنوبی را تحت تأثیر قرار داد و سپس در سال ۱۹۹۸ کشورهای سنگاپور، هنگ کنگ و چین، کاهش نرخهای رشد اقتصادی را تجربه کردند. در اواخر سال ۱۹۹۸ نیز علائم بروز مشکل در اقتصاد آمریکا و اروپا ظاهر شد.

نگرانی از یک رکود جهانی فراگیر باعث کاهش نرخ بهره به وسیله فدرال رزرو در پایان سال ۱۹۹۸ و کاهش نرخ بهره در ۱۱ کشور اروپایی شد که جایگزینی پولهای خود را با یورو در سال ۱۹۹۹ برنامه‌ریزی کرده بودند. در پی بحران فوق و کاهش رشد جهانی اقتصاد، قیمت جهانی هر بشکه نفت خام از متوسط سالانه ۲۰/۳ دلار آمریکا در سال ۱۹۹۶ به ۱۲/۳ دلار آمریکا در سال ۱۹۹۸ رسید که کاهشی معادل ۳۹/۴ درصد را نشان می‌داد.^۶

۱. همان.

2. inflationdata.com

3. www.kitco.com

۴. دکتر ابوالقاسم مهدوی (۱۳۸۷)، صفحه ۱۶۷.

۵. محمد طیبیان (۱۳۸۷)، ص ۱.

6. www.opec.org

طی سالهای ۱۹۹۶ تا ۱۹۹۹، بانکهای مرکزی جهان شروع به فروش طلا کردند. در این دوره حدود پنج میلیون اونس طلا عرضه شد و فروش این میزان طلا برای کمک به کشورهای در حال توسعه و پرداخت بدهی‌هایشان انجام شد. سیاست یادشده بنا به درخواست صندوق بین‌المللی پول صورت پذیرفته بود. در اثر این امر میانگین سالانه قیمت هر اونس طلا در بازار لندن از ۳۸۷/۸ دلار آمریکا در سال ۱۹۹۶ به ۲۷۸/۹ دلار آمریکا در سال ۱۹۹۹ رسید که کاهشی معادل ۲۸ درصد را نشان می‌داد.^۱ لازم به توضیح است که در نتیجه عرضه طلا توسط بانکهای مرکزی به بازار، سوئیس ۱۴۰۰ تن و بریتانیا ۴۰۰ تن طلای ذخیره خود را به فروش رساند.

۲-۷. مهم‌ترین تحولات طی سال ۲۰۰۷ و شش ماهه ابتدای سال ۲۰۰۸

کاهش نرخ برابری دلار آمریکا در مقابل یورو و بحران اقتصاد آمریکا از نکات مهم و قابل ذکر طی این دوره است. بروز رکود اقتصادی در بزرگترین اقتصاد جهان از بازار مسکن آغاز شد و به تدریج به بازارهای مالی دنیا تسری یافت. با بروز بحران در بازارهای مالی بین‌المللی، تقاضای طلا افزایش قابل توجهی یافت. از سوی دیگر با تشدید بحرانهای بین‌المللی به ویژه در خاورمیانه نظیر جنگ در عراق و افغانستان، قتل بوتو در پاکستان، تشدید ناآرامی‌ها در فلسطین و لبنان بی‌اعتمادی بین‌المللی فزونی گرفت و در پرتو وضعیت رکود تورمی در جهان، تقاضا برای طلا شدت گرفت. میانگین سالانه قیمت هر اونس طلا در بازار لندن از ۶۰۳/۵ دلار آمریکا در سال ۲۰۰۶ به ۶۹۵/۴ دلار آمریکا در سال ۲۰۰۷ و ۸۸۹/۶ دلار در شش ماهه اول سال ۲۰۰۸ رسید که به ترتیب رشدی معادل ۱۵/۳ و ۴۷/۴ درصد را نشان می‌دهد.^۲

۲-۷-۱. مهم‌ترین علل نوسانهای قیمتهای جهانی طلا طی دوره ۲۰۰۸-۲۰۰۷

مهم‌ترین علل افزایش قیمت طلا در بازارهای جهانی در سالهای ۲۰۰۷ و شش ماهه اول سال ۲۰۰۸ را می‌توان در عوامل زیر جستجو کرد.

الف- افزایش قیمتهای جهانی نفت خام

میانگین قیمت سالانه هر بشکه نفت خام اوپک از ۶۱/۰۸ دلار آمریکا در سال ۲۰۰۶ به ترتیب به ۶۹/۰۸ و ۱۰۳/۳ دلار آمریکا در سالهای ۲۰۰۷ و ۶ ماهه اول سال ۲۰۰۸ رسید که به ترتیب رشدی معادل ۱۳/۱ و ۶۹/۱ درصد داشت.^۳

1. www.kitco.com

2. www.kitco.com

3. www.opec.org

نگاهی به تحولات بازار طلا پس از جنگ دوم جهانی تاکنون ۸۳

ب- رشد نرخ تورم در آمریکا و اروپا

نرخ تورم در ایالات متحده در فوریه ۲۰۰۸ به ۴/۶ درصد رسید که در ۱۷ سال گذشته بی سابقه بوده است. همچنین، نرخ تورم در حوزه یورو در پایان ماه مارس سال ۲۰۰۸ به ۳/۵ درصد رسید. تورم ۳/۵ درصدی بالاترین میزان تورم حوزه یورو از زمان به جریان افتادن پول واحد اروپایی در ژانویه سال ۱۹۹۹ تاکنون است. تورم منطقه یورو در شرایطی به ۳/۵ درصد رسید که بانک مرکزی اروپا نرخ تورم را دو درصد هدف گذاری کرده بود.^۱

ج- سقوط بازارهای سهام

افت قیمت شاخصهای مهم سهام اروپا و آسیا شامل دی.ای.ایکس^۲ آلمان، سی.ای.سی^۳ فرانسه، اف.تی.اس.ای^۴ انگلیس و نیکی^۵ ژاپن در سال ۲۰۰۷ ریسک سرمایه گذاری در بازارهای مالی را افزایش داد.

باید اشاره کرد که معمولاً در شرایطی که بازار سهام سودآوری دارد، قیمت‌های جهانی طلا افت می کند و در دوره ای که بازار سهام اوضاع نامناسبی دارد، قیمت طلا افزایش می یابد.

د- کاهش نرخ بهره بانکی آمریکا

از سال ۲۰۰۷ بانک مرکزی آمریکا به منظور مقابله با رکود فعالیتهای اقتصادی، سیاست کاهش نرخ بهره را در پیش گرفت و در مجموع طی شش مرحله نرخ بهره را از ۵/۲۵ درصد به دو درصد در مارس ۲۰۰۸ کاهش داد.^۶

ه- کاهش ارزش برابر دلار آمریکا در بازارهای ارزی

نرخ برابری دلار آمریکا در مقابل یورو و ین ژاپن بترتیب از ۰/۷۴۵۳ و ۱۲۲/۷۶۷۵ در آوریل ۲۰۰۷ به ۰/۶۴۱۴ و ۱۰۵/۹۵۵۲ در ماه ژوئن سال ۲۰۰۸ کاهش یافته است^۷ که به ترتیب نشان دهنده کاهش معادل ۱۲ و ۱۵/۵ درصد است.

۱. روزنامه دنیای اقتصاد، ۱۳۸۷/۱/۱۵، صفحه ۴.

2. DAX
3. CAC
4. FTSE100
5. NIKKEI

۶. روزنامه دنیای اقتصاد، ۱۳۸۷/۱/۱۴، صفحه ۴.

7. www.kitco.com

و. عملیات سفته‌بازانه در بازار طلا

گروهی از تحلیل‌گران بازارهای مالی، عملیات سفته‌بازانه را یکی از عوامل مهم تغییرات قیمت طلا در بازارهای جهانی طلا می‌دانند. برای نمونه در روز ۲۳ ژانویه ۲۰۰۷، حجم معاملات در بازار طلا ناگهان دو برابر شد. تحلیل‌گران بازارهای مالی در آن زمان از ورود بازیگران مهم به این بازار خبر دادند.^۱

از سوی دیگر، بانک مرکزی روسیه در اوایل فروردین ۱۳۸۷ و در زمانی که قیمت هر اونس طلا حدود یک هزار دلار بود، اقدام به فروش بخشی از ذخایر طلای خود کرد که اثر قابل توجهی بر افت ارزش طلا داشت.^۲ لازم به ذکر است که از مرداد ماه سال ۱۳۸۷ شمسی معادل با آگوست سال ۲۰۰۸ قیمت جهانی طلا سیری نزولی یافت. تحلیل‌گران بازارهای مالی، فروش طلا در پی نیاز به نقدینگی را عامل مهم کاهش ارزش طلا در نیمه دوم سال ۲۰۰۸ دانسته‌اند. گفته می‌شود که در پی کاهش ارزش سهام در بورس‌های بین‌المللی، وام‌گیرندگان برای پوشش ودیعه وام‌های دریافتی خود اقدام به فروش طلا نموده‌اند. یادآوری می‌شود وام‌گیرندگان، سهام خود را به عنوان ودیعه دریافت وام نزد وام‌دهندگان قرار می‌دادند.

ز- بحرانهای سیاسی - نظامی منطقه‌ای

بحرانهای سیاسی - نظامی منطقه‌ای در اقصی نقاط جهان تأثیر مهمی بر نوسانهای قیمت طلا در بازارهای جهانی دارد. جنگ در کشورهای عراق، ترور بی‌نظیر بوتو در پاکستان و یا شلیکهای آزمایشی موشکهای دور برد کره شمالی هر کدام به نوبه خود در تغییر قیمت‌های طلا در بازارهای بین‌المللی مؤثر بوده‌اند.

ح- تغییرات طرف عرضه

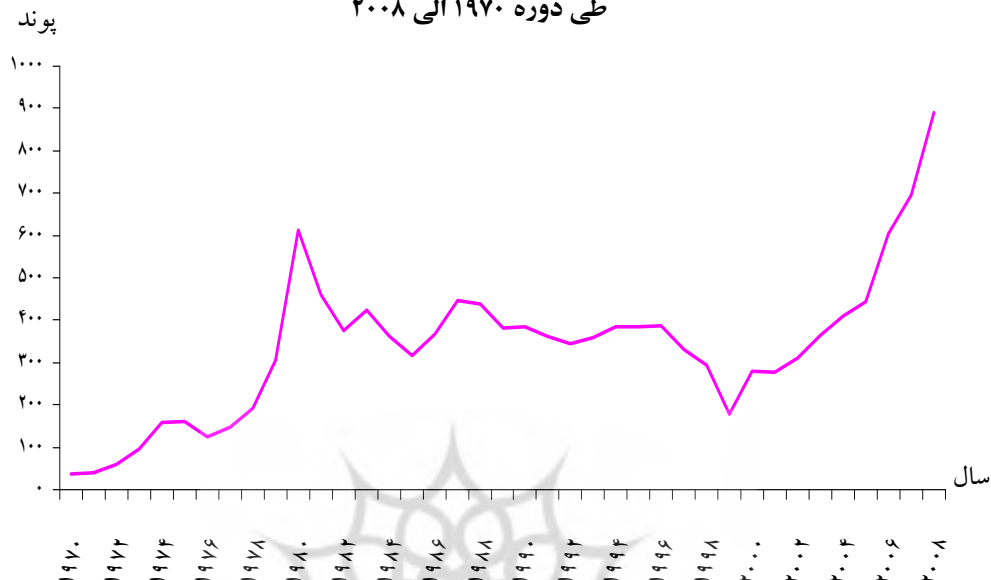
هرگونه تغییری در طرفهای عرضه یا تقاضا، می‌تواند باعث تغییرات در بازار جهانی طلا شود. برای نمونه در مه سال ۲۰۰۷ به دلیل اعتصاب معدن‌داران کشور پرو و احتمال کاهش عرضه آن، قیمت طلا در بازارهای بین‌المللی ۷/۲ دلار آمریکا افزایش یافت. کشور پرو بزرگترین تولیدکننده نقره و پنجمین تولیدکننده بزرگ طلا در جهان است.

۱. ویژه نامه ایران نوروز ۱۳۸۷، ۱۳۸۶/۱۲/۲۸، صفحه ۶.

۲. روزنامه دنیای اقتصاد، ۱۳۸۷/۱/۱۴.

نمودار ۱. میانگین سالانه قیمت فروش هر اونس طلا در بازار لندن طی دوره ۱۹۷۰ الی ۲۰۰۸

ماخذ: www.kitco.com

۳. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

تحولات قیمت طلا در بازارهای جهانی به عوامل متعدد سیاسی و اقتصادی بستگی دارد که در برهه‌های زمانی مختلف، با تأثیر بر متغیرهای کلان در بازارهای مالی، موجب نوسان در بازارهای جهانی طلا می‌شود. برای مثال تحولات اقتصادی آمریکا و تغییرات ارزش دلار آمریکا در بازارهای ارز تأثیر جدی بر قیمت طلا در بازارهای بین‌المللی دارد. چنانچه در سالهای ۱۹۷۱، ۱۹۸۲ و ۱۹۸۶، رونق یا بحران در اقتصاد آمریکا بر روی قیمت طلا در بازارهای بین‌المللی تأثیرگذار بوده است. با توجه به رکود اقتصادی آمریکا در سال ۲۰۰۷ و شش ماهه ابتدای سال ۲۰۰۸ و به دلیل تداوم شرایط رکودی در اقتصاد این کشور و سرایت آن به اقتصاد سایر کشورها، بازار جهانی طلا احتمالاً همچنان تغییرات قیمت طلا را تجربه خواهد کرد. هرچند جهت‌گیریهای آتی رییس‌جمهور منتخب این کشور در زمینه مسائل اقتصادی و سیاسی تأثیری تعیین‌کننده بر متغیرهای بازارهای مالی مانند طلا در سال ۲۰۰۹ دارد.

ناآرامی‌های سیاسی و بحرانهای منطقه‌ای از دیگر عوامل مؤثر در نوسانهای قیمتهای جهانی طلا است. با توجه به بحران سیاسی منطقه خاورمیانه و تنش در پرونده هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران به

نظر می‌رسد که همچنان شرایط روانی حاکم بر بازارهای بین‌المللی، تغییرات قیمت طلا را به دنبال خواهد داشت.

از آن جایی که کاهش نامحدود ارزش برابری دلار آمریکا در بازارهای بین‌المللی غیر ممکن است و دیر یا زود کشورهای بزرگ صنعتی و سازمانهای بین‌المللی را به اقدامات مؤثری برای تعیین سطح بهینه‌ای از نسبت متغیر دلار با ارزهای دیگر ناگزیر می‌کند، بازار ارز و طلا تحت تأثیر سیاستهای پولی و ارزی کشورهای بزرگ و سازمانهای بین‌المللی قرار خواهد گرفت. برای مثال اقدام صندوق بین‌المللی پول برای فروش ۴۰۳ تن ذخایر طلای خود اگر با اقدامات مشابهی از سوی بانکهای مرکزی جهان دنبال شود می‌تواند تأثیرات جدی بر قیمت طلا در بازارهای بین‌المللی داشته باشد، چنانکه فروش پنج میلیون اونس طلا توسط بانکهای مرکزی کشورهای صنعتی طی سالهای ۱۹۹۶ تا ۱۹۹۹ که با توصیه صندوق بین‌المللی پول صورت گرفته بود، موجب کاهش ۲۸ درصدی قیمت جهانی طلا طی این دوره شد.

بلایای طبیعی و حوادث غیرمترقبه نیز از دیگر عوامل مؤثر در تغییرات قیمت جهانی طلا هستند. طوفان ویرانگر کاترینا در سال ۲۰۰۵ در ایالت نیوآرلئان آمریکا باعث شد تا قیمت هر اونس طلا با یک افزایش ۱۵ درصدی به ۵۳۰ دلار برسد. به طور کلی به عقیده بیشتر کارشناسان اقتصادی، در شرایطی که قیمت جهانی نفت و شاخص تورم در کشورهای پیشرفته صنعتی متغیر است و ارزش دلار آمریکا نیز سیری پرنوسان را می‌پیماید، به احتمال قوی طی ماههای باقی‌مانده سال ۲۰۰۸ قیمت جهانی طلا تغییر فراوان خواهد داشت.

منابع

الف) فارسی

تقوی، مهدی (۱۳۸۳)، *مالیه بین‌الملل*، انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات.
طیبیان، محمد (۱۳۸۷)، *مجموعه مقالات همایش ریشه‌یابی یک بحران، مؤسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی*.

مهدوی، ابوالقاسم (۱۳۸۷)، *مجموعه مقالات همایش ریشه‌یابی یک بحران، مؤسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی*.

ب) سایتهای اینترنتی

www.inflationdata.com
www.kitco.com
www.opec.org